

Nr 355.

Av herr **Skoglund** i Umeå *angående upprättande i Norrland av en centralanstalt för kirurgisk behandling av lungtuberkulos.*

Från samhällets sida har sedan länge förts en mycket intensiv kamp mot tuberkulosen, vars resultat visat sig i en ständigt stegrad nedgång i tuberkulosdödligheten. Av detta förhållande frestas man lätt till den slutsatsen, att tuberkulosen skulle vara på så snabb tillbakagång, att några särskilda åtgärder för ett vidgat bekämpande av densamma icke längre kunna anses erforderliga. Att en sådan slutledning är falsk framgår emellertid av ett uttalande, som gjorts i saken av Svenska nationalföreningen mot tuberkulos. Från föreningens sida framhålles nämligen, att dispensärernas årsberättelser ge vid handen, att antalet kända tuberkulosfall icke minskat utan ökat under de senaste åren. Antalet vid landets dispensärer kända tuberkulosfall utgjorde vid årsskiftet 1941/42 76 270 mot 64 446 ett år tidigare. En ytterligare ökning lär vidare vara att vänta som en följd av de planerade och på vissa håll redan genomförda massundersökningarna genom s. k. skärmbildsfotografering. Samtidigt får man emellertid räkna med ett ökat behov av vårdmöjligheter, vilka redan nu måste planläggas. Nationalföreningen har i det sammanhanget diskuterat vissa åtgärder för att förbättra de redan nu befintliga möjligheterna till kirurgisk behandling av lungtuberkulos. På åtskilliga sjukhus förekomma nämligen dylika operationer även om deras omfattning är rätt begränsad. Nationalföreningen anser också, att flertalet kirurger utföra alltför få dylika för att kunna erhålla tillräcklig erfarenhet och underhålla sin tekniska skicklighet på detta speciella område. Metoden lär emellertid ge mycket goda resultat, där den kommer till användning. Frågan är därför om icke den kirurgiska behandlingen av lungtuberkulos lämpligen borde koncentreras till ett fåtal sjukhus, speciellt utrustade för ändamålet. Att man därigenom skulle åstadkomma en centralanstalt på området är i och för sig ingenting ovanligt. Motsvarande organisationsform finns nämligen redan. På radioterapiens område ha vi sålunda centralanstalter i Stockholm, Lund och Göteborg, och i fråga om den kirurgiska tuberkulosen existera dylika vid Apelviken, Barkåkra m. fl. platser. Även vården av de vanföra kan i det sammanhanget anföras.

Givet är att en dylik verksamhet måste anslutas till ett redan i gång varande sjukhus eller sanatorium och liksom dessa drivas i landstingens regi. För driftkostnaderna bör därvid utgå statsbidrag efter vanliga grunder, medan själva uppförandet av centralanstalten bestrides helt av statsmedel. Från Nationalföreningens sida har detta också understrukits.

Antalet anstalter på radioterapiens område är för närvarande tre. Huruvida detta antal skulle vara tillräckligt även i fråga om den kirurgiska behandlingen av lungtuberkulos låter sig inte nu avgöra. Å andra sidan är det önskvärt, att man till en början prövar sig fram och därför nöjer sig med ett mindre antal. Åtskilligt talar för det sistnämnda. Under sådana förhållanden är det givetvis motiverat, att en centralanstalt av detta slag förlägges till den landsdel, där tuberkulosen har sin största utbredning och skördar de flesta offren. För att belysa detta förhållande må följande uppgifter lämnas. Under femårsperioden 1936/40 uppgick dödligheten i tuberkulos till 1,68 ‰ i Norrbottens, 1,32 ‰ i Västerbottens, 1,17 ‰ i Väster-norrlands samt 1,09 ‰ i Jämtlands län. Endast Gotlands län uppvisade en motsvarande dödlighetssiffra, nämligen 1,12 ‰. De anförda siffrorna ge sålunda vid handen, att en centralanstalt för kirurgisk behandling av lungtuberkulos i första hand bör förläggas till någon plats inom något av de fyra nordligaste länen. Vilken som därvid kan komma i fråga måste givetvis liksom frågan om anstaltsorganisationen överhuvud taget göras till föremål för en närmare prövning. Redan nu torde dock ett visst förord kunna lämnas åt Umeå. Ur såväl geografisk som befolknings- och kommunikationssynpunkt förefaller Umeå att ligga synnerligen väl till. Vid dess centrallasarett finns en rad specialavdelningar, och på dess kirurgiska avdelning har sedan lång tid tillbaka förekommit kirurgisk behandling av lungtuberkulos.

Under hänvisning till det anförda får jag därför hemställa,

att riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag angående upprättandet i Norrland av en centralanstalt för kirurgisk behandling av lungtuberkulos, förslagsvis förlagd till Umeå.

Stockholm i januari 1944.

Gösta Skoglund.
